

Тетяна Василівна Строгонова, к. е. н.,
доцент кафедри біофізики, медичної фізики та вищої математики
Запорізький державний медичний університет

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВНЗ ЗА ГАЛУЗЯМИ ЗНАНЬ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

В науковій спільноті існує думка, згідно якої, вважається, що процес становлення інформаційного суспільства повинен супроводжуватися наступними ознаками: домінуванням в економіці нових технологічних устроїв, що базуються на масовому використанні мережевих інформаційних технологій; зсувами в системі виробництва - зростання ролі інфраструктури (телекомунікаційної, транспортної, організаційної) [1]. Згідно цього постулату, буде змінюватись структура зайнятості населення - зростати попит галузей «нематеріального виробництва» на фахівців з інформаційних технологій, транспорту, службовців, тощо. В той же час, в матеріальному виробництві повинні скластись певні умови, що дозволять відбутись якісним змінам. Насамперед, відбутись акумуляція виробничих та, насамперед, людських ресурсів у високотехнологічних галузях виробництва.

В той же час, статистичні данні показують стійке зменшення потреби українських підприємств виробничої сфери у працівниках [3].

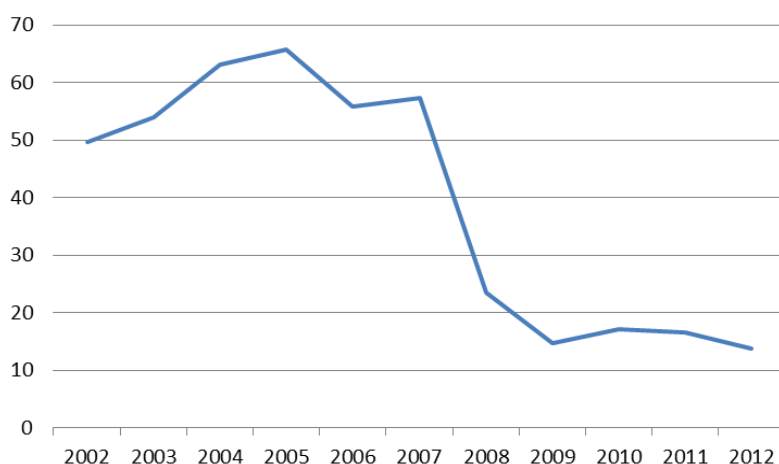

Рис.1. Динаміка потреби підприємств у працівниках за видами економічної діяльності у 2002-2012рр. (для Виробництва)[2]

З 2002 р. по 2012 р.р. в Україні відбулось зменшення попиту у працівниках в 3,6 рази. Природа цього явища потребує вивчення.

Сучасні тенденції у сфері освіти корелюють з даним процесом. Аналіз розподілу студентів за галузями знань у 2016/17 р. показує більшу, порівняно з іншими, кількість студентів, що навчаються у ВНЗ на спеціальностях, що готують фахівців для не виробної сфери (рис.2).

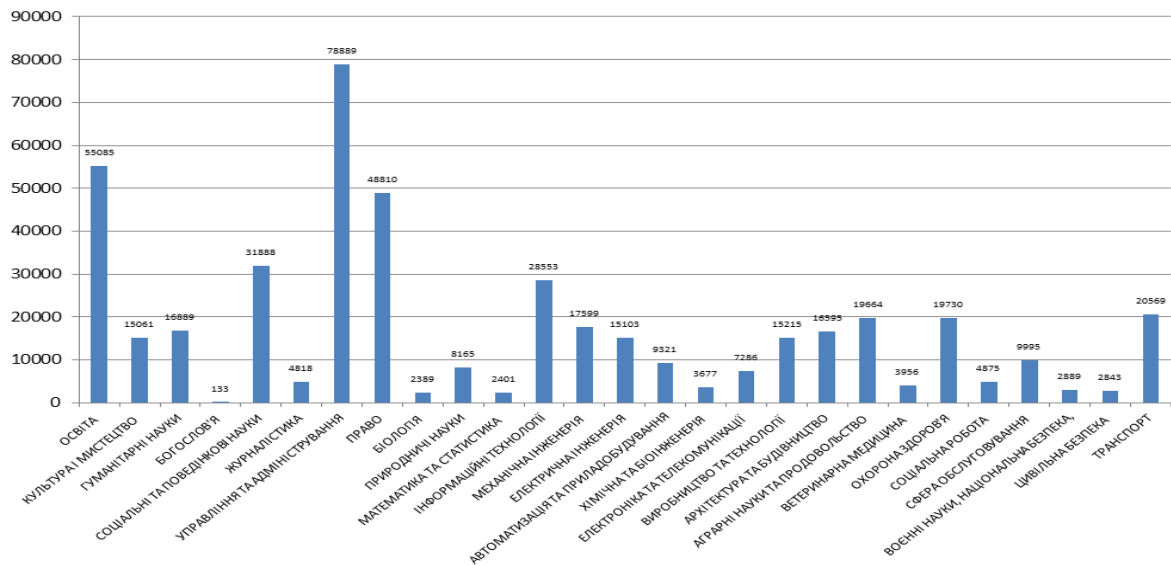

Рис.2. Підготовка фахівців у ВНЗ на початок 2016/2017 навчального року, за галузями знань відповідно до переліку 2015 року (усього осіб) [1]

Найбільший відсоток у загальному об'ємі студентів в 2016-2017 р.р. займає підготовка фахівців з управління та адміністрування (17%). Також, 11,9% студентів вступили у педагогічні ВНЗ. Стільки ж студентів (10,6 %) займаються правом. 6,9% вивчають соціальні та поведінкові науки, 6,2 % - інформаційні технології (рис.3). Зрозуміло, що в сфері матеріального виробництва ці студенти працювати не зможуть. В той же час, заробітну платню робітникам адміністрації та управління, освіти, охорони сплачують з бюджетів, що формуються з відрахувань, головним чином, виробничих підприємств та їх працівників. Викликає занепокоєння питання, яким чином будуть формуватись робочі місця для фахівців з управління та адміністрування, якщо їх кількість буде перевищувати кількість працівників виробництва.

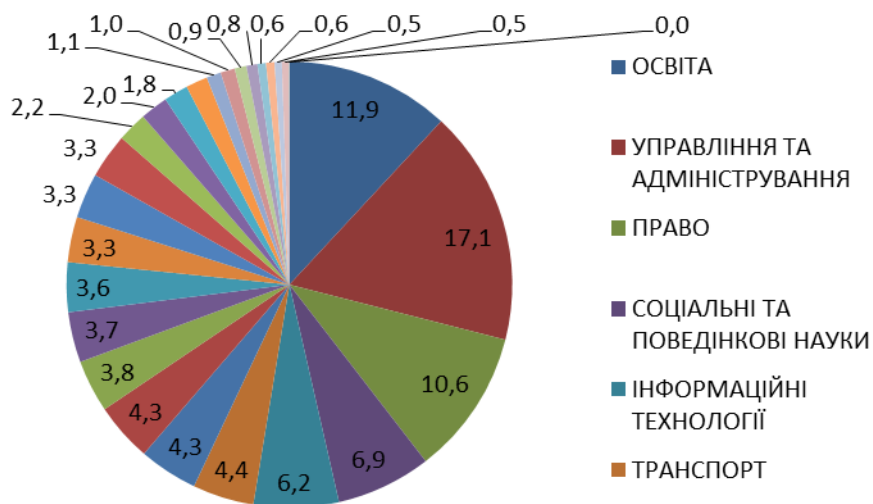

Рис. 2. . Підготовка фахівців у ВНЗ на початок 2016/2017 навчального року, за галузями знань відповідно до переліку 2015 року (у відсотках) [1]

Для галузей, що, згідно сучасним уявленням про стійкий економічний розвиток, є ядром розвитку технологій, готується менш ніж третина загальної кількості студентів. Хімічній науці навчається всього 3677 чол., що ставить 0,8% контингенту, електроніці – 7286

чол. (1,6%), автоматизації та приладобудуванню – 9321 (2%), природничим наукам -8165 (1,8%), механічної інженерії –17599 чол. (3,3 %.) Враховуючий невеликий конкурс на ці спеціальності, можна спрогнозувати нестачу не тільки майбутніх фахівців, зайнятих у промисловості, але й майбутніх наукових кадрів, без яких неможливий розвиток технологій.

Таким чином, формування структури освітнього простору відбувається в умовах невизначеності. Суперечності, які існують у розподілі підготовки фахівців за спеціальностями, з часом можуть стати джерелом кризисних процесів у суспільстві.

Література:

1. Тоффлер Э. Третья волна. / Элвин Тоффлер. – К.: 1999. – 784 с.
2. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2016/17 навчального року. Статистичний бюлетень / Відповідальний за випуск І О.О. Кармазіна. – К., 2017. – 205 с.
3. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: : <http://www.ukrstat.gov.ua>.